

BİST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSİ'NDE YER ALAN BANKALARIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARININ ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Comparison of Sustainability Reports of Banks in the BIST Sustainability Index with Multi-Criteria Decision Making Methods

Bülent HABERAL* *

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi, Banka, ÇKKV JEL Kodları: G21, Q56, C44.	ÖZ Bu çalışma, Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan bankaların sürdürülebilirlik performanslarını karşılaştırmalı olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Küreselleşme, sanayileşme ve çevresel sorunların artmasıyla birlikte sürdürülebilirlik kavramı, işletmeler için stratejik bir öncelik haline gelmiştir. Bu kapsamda, bankaların sürdürülebilirlik raporları uluslararası standartlar (özellikle GRI) doğrultusunda değerlendirilmiş ve kriter ağırlıkları Entropi Yöntemi ile objektif biçimde belirlenmiştir. Ardından, TOPSIS, VIKOR ve AHP gibi çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemleri kullanılarak bankalar sürdürülebilirlik raporlaması performanslarına göre sıralanmıştır. Elde edilen bulgular, sürdürülebilirliğin sosyal boyutunun bankalar tarafından sürdürülebilirlik stratejilerinde daha fazla öne çıktığını göstermektedir. Ancak bazı bankaların sürdürülebilirlik raporları ile uygulamaları arasında tutarsızlıklar olduğu tespit edilmiştir. Akbank ve Yapı Kredi gibi bankalar raporlama konusunda yüksek performans sergilerken, Şekerbank ve Halk Bankası gibi kurumların sürdürülebilirlik stratejilerini gözden geçirmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma, ÇKKV yöntemlerinin sürdürülebilirlik performansının ölçümünde güçlü birer araç olduğunu da ortaya koymaktadır. Gelecek araştırmalarda, farklı sektörlerdeki firmaların sürdürülebilirlik performanslarının incelenmesi ve makroekonomik değişkenlerin analizlere entegre edilmesi önerilmektedir.
Keywords: Sustainability, BIST Sustainability Index, Bank, MCDM	Abstract This study aims to comparatively analyze the sustainability performances of banks included in the Borsa Istanbul Sustainability Index. With the increase in globalization, industrialization and environmental problems, the concept of sustainability has become a strategic priority for businesses. In this context, the sustainability reports of banks were evaluated in line with international standards (especially GRI) and the criteria weights were determined objectively with the Entropy Method. Then, banks were ranked according to their sustainability reporting performances using multi-criteria decision-making (MCDM) methods such as TOPSIS, VIKOR and AHP. The findings show that the social dimension of sustainability is more prominent in the sustainability strategies of banks. However, it was determined that there were inconsistencies between the sustainability reports and practices of some banks. While banks such as Akbank and Yapı Kredi exhibited high performance in reporting, it was concluded that

* S.M. Mali Müşavir, İSMMMO, haberalb@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-5099-1729>

* Bu çalışma sorumlu yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

JEL Codes: G21, Q56, C44.	institutions such as Şekerbank and Halk Bankası should review their sustainability strategies. The study also reveals that MCDM methods are powerful tools in measuring sustainability performance. In future studies, it is recommended to examine the sustainability performances of companies in different sectors and integrate macroeconomic variables into the analyses.
-------------------------------------	--

1.GİRİŞ

19. yüzyıldan itibaren, özellikle Sanayi Devrimi sonrasında hız kazanan küreselleşme süreci, ekonomik rekabetin artmasına neden olmuştur. Bu rekabetin etkisiyle üretim ve tüketim miktarları önemli ölçüde artmış, dolayısıyla doğal kaynak kullanımı ve atık üretimi küresel sınırları zorlamaya başlamıştır. Bu gelişmeler, sürdürülebilirlik kavramını hem ekonomik hem de çevresel ve sosyal açıdan daha kritik bir konuma getirmiştir (Tutar, 2024). Brundtland Raporu'nda (1987) ifade edildiği üzere sürdürülebilirlik, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama kapasitesini tehlikeye atmadan bugünkü ihtiyaçların karşılanmasını ifade etmektedir. Bu tanım, toplumsal düzeyde genel bir sorumluluk bilincine işaret etmektedir.

İşletmeler gerek yasal zorunluluklar gerekse itibar yönetimi, finansman kaynaklarına erişim ve paydaş beklentileri gibi dışsal motivasyonlarla kurumsal sürdürülebilirliğe yönelmektedir. Bu bağlamda, sürdürülebilirlik faaliyetlerinin etkinliğini göstermek ve şeffaflığı sağlamak amacıyla sürdürülebilirlik raporlaması yapılmaktadır. Bu raporlar yalnızca finansal değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel performansı da kapsamalı; anlaşılır, ölçülebilir, veriye dayalı ve stratejik hedeflerle uyumlu olmalıdır (Tutar, 2024).

Bu çalışmanın amacı, Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi'nde (BIST Sürdürülebilirlik Endeksi) yer alan bankaların sürdürülebilirlik performanslarını ÇKKV yöntemleri ile analiz ederek karşılaştırmaktır. Bu kapsamda, seçilen bankaların sürdürülebilirlik raporları detaylı biçimde incelenmiş; rapor içerikleri GRI[†] gibi küresel standartlar çerçevesinde değerlendirilmiştir. Performans ölçümü için kriter ağırlıkları AHP ve CRITIC yöntemleriyle belirlenmiş, ardından TOPSIS, VIKOR ve PROMETHEE gibi yaygın ÇKKV teknikleriyle bankalar sıralanmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sürdürülebilirlik kavramı, sürdürülebilirlik raporlaması ve küresel raporlama standartları ele alınmıştır. İkinci bölümde ÇKKV yöntemleri ve literatürdeki uygulamaları açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ise analiz bulgularına yer verilmiş; elde edilen sıralamalar karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Sonuç kısmında genel değerlendirmeler yapılmış, eleştiriler sunulmuş ve gelecekteki araştırmalara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Sürdürülebilirlik Kavramının Tanımı ve Önemi

Küresel ölçekte artan endüstriyel üretim ve teknolojik ilerlemeler, üretim ve tüketim hacminde ciddi artışlara yol açmıştır. Doğal kaynakların bilinçsiz kullanımı, çevreye zarar veren üretim faaliyetlerinin yaygınlaşması ve kontrolsüz nüfus artışı gibi faktörler, sürdürülebilirlik kavramını küresel gündeme taşımıştır. Günümüzde sürdürülebilirlik; politika, ekonomi, enerji, teknoloji ile üretim ve tüketim biçimlerini şekillendiren temel bir yaklaşım haline gelmiştir (Tufan ve Özel, 2018). Bu kavram; çevresel, sosyal ve ekonomik olmak üzere üç temel boyuttan oluşmaktadır (Saban vd., 2017).

Brundtland Raporu'na (1987) göre sürdürülebilirlik, “gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama yetisini tehlikeye atmadan bugünkü ihtiyaçların karşılanması” olarak tanımlanırken, OECD (2001) bunu ekonomik, sosyal ve çevresel hedeflerin entegrasyonu yoluyla insan refahını artırma süreci olarak ifade etmiştir. Bu tanımlar sürdürülebilirliğin çok boyutlu yapısını vurgular.

[†] Küresel Raporlama Girişimi, işletmelerin, hükümetlerin ve diğer kuruluşların iklim değişikliği, insan hakları ve yolsuzluk gibi konulardaki etkilerini anlamalarına ve iletmelerine yardımcı olan uluslararası bağımsız bir standartlar kuruluşudur.

Sosyal boyut, temel ihtiyaçların sürdürülebilir şekilde karşılanmasını; ekonomik boyut, üretim potansiyelini artırırken olumsuz dışsallıkları azaltmayı; çevresel boyut ise doğal kaynakların ve ekosistemin korunmasını amaçlamaktadır (Tutar, 2024). Bu çok boyutlu yapı, sürdürülebilirliğin her alanda uygulanabilirliğini artırmaktadır.

İşletmeler açısından sürdürülebilirlik, yalnızca ekonomik değil; sosyal ve çevresel çıktıları da göz önünde bulundurarak faaliyetlerini yürütmeyi gerektirmektedir (Öktem, 2018: 33). Bu yaklaşım, kurumsal sürdürülebilirlik olarak adlandırılmakta olup, işletmelerin geleneksel kâr odaklı anlayışlarını aşarak sosyal ve çevresel hedefleri de içermesini zorunlu kılmaktadır (Signitzer ve Prexl, 2007). Schoenmaker ve Schramade (2020) ise sürdürülebilirliği, bilimsel ve yasal temellere dayalı şekilde süreçleri kontrol ederek sürekliliği sağlamak olarak tanımlamaktadır.

Sürdürülebilirliğin sağlanması için ekonomik, sosyal ve çevresel unsurların birlikte değerlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Schoenmaker ve Schramade, 2020). Sürdürülebilirliğin çevresel boyutu atık yönetimi, biyoçeşitlilik ve doğal kaynakların korunması konularını, sosyal boyutu toplumun genelini ilgilendiren eğitim, eşitlik ve güvenlik gibi toplumsal konuları, ekonomik boyutu ise katma değer, ekonomik katkı, verimlilik gelir adaleti gibi maddi konuları kapsamaktadır (McAteer, 2019).

Sürdürülebilirliğin ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarının kesiştikleri birlikte ele alınması gibi kesiştikleri noktaya entegre sürdürülebilirlik denilmektedir (Ranjbari vd., 2021). Ayrıca Ranjbari (2021) iki boyutun kesiştikleri kısımları da isimlendirilerek çevresel boyut ile ekonomik boyutun kesişimine eco-ekonomik sürdürülebilirlik demiştir. Sosyal boyut ile ekonomik boyutun kesişimine sosyo-ekonomik sürdürülebilirlik; sosyal boyut ile çevresel boyutun kesişimine ise sosyo-çevresel sürdürülebilirlik şeklinde ifade etmiştir.

2.2.Sürdürülebilirliğin Raporlanması

Bilgiye erişimin hızlandığı günümüzde, yatırımcılar, tüketiciler ve diğer paydaşlar yalnızca finansal değil, finansal olmayan bilgilere de ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda, sürdürülebilirlik raporları, işletmelerin çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerini şeffaf bir şekilde sunarak karar alma süreçlerinde önemli bir araç haline gelmiştir (Tutar, 2024).

Sürdürülebilirlik raporları; işletmelere şeffaflık ve hesap verebilirlik kazandırmakta, risk yönetimini kolaylaştırmakta, kurumsal itibarı artırmakta ve paydaşlarla etkin iletişim sağlamaktadır (Karcioğlu ve Öztürk, 2021). Ayrıca, maliyet tasarrufu, çalışan motivasyonu ve rekabet avantajı gibi doğrudan faydalar da sunmaktadır. Bu raporlamanın amacı, sürdürülebilirlik faaliyetlerini sadece bir zorunluluk değil, uzun vadeli değer yaratma aracı olarak sunmaktır (Özdemir ve Pamukçu, 2016).

Sürdürülebilirlik raporlamanın gelişimi 1970'lerde sosyal konularla başlamış, 1990'larda çevresel etkilerin de raporlanmasıyla genişlemiştir. Çevresel felaketler ve artan karbon emisyonu, işletmeleri çevresel verileri açıklamaya yöneltmiştir (Ranganathan, 1998). Böylece, atık yönetimi, emisyon salınımı ve kaynak kullanımı gibi çevresel başlıklar raporların önemli bir parçası olmuştur.

Günümüzde sürdürülebilirlik raporları, entegre raporlamanın bir parçası haline gelmiş ve ülkelerin yasal düzenlemeleriyle de desteklenmiştir (Uluslan, 2009; McAteer, 2019). İşletmeler bu raporları; finansal raporlara ek olarak, genişletilmiş faaliyet raporları ya da tematik raporlar şeklinde sunabilmektedir (Aksoy, 2013).

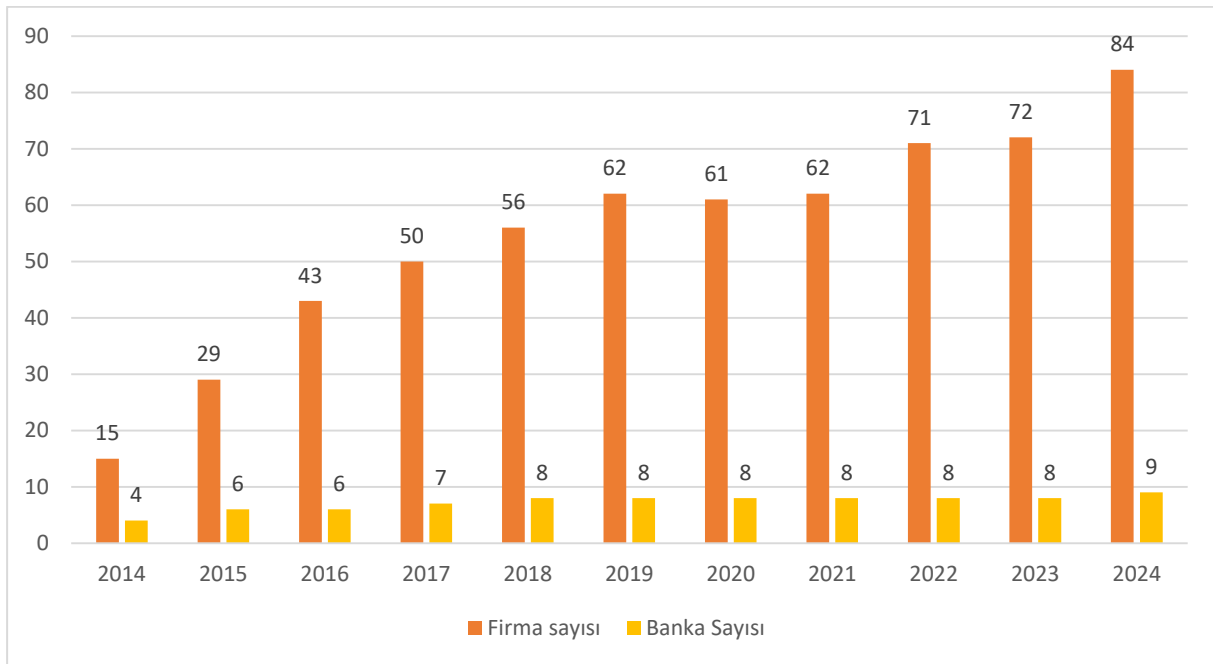
Sonuç olarak, sürdürülebilirlik raporlaması; şirketlerin yalnızca finansal değil, sosyal ve çevresel sorumluluklarını da kamuoyuna aktarmalarını sağlayan, kurumsal sürdürülebilirliği destekleyen stratejik bir yaklaşımdır. Artan düzenlemeler ve paydaş beklentileri doğrultusunda, bu raporların önemi giderek artmaktadır.

2.3.BİST Sürdürülebilirlik Endeksi

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi, Borsa İstanbul tarafından 2014 yılında hayata geçirilen ve şirketlerin çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) performanslarını esas alarak oluşturulan bir endekstir (Tutar, 2024). Endeksin temel amacı, sürdürülebilir iş yapış biçimlerini teşvik etmek ve yatırımcılara ESG performansı yüksek şirketleri tanıtarak sürdürülebilir yatırıma desteklemektir (BIST, 2014). Bu yönüyle, yalnızca finansal değil, uzun vadeli değer yaratımını da merkeze alan bir değerlendirme yaklaşımı sunmaktadır.

Türkiye’deki şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını değerlendirmek amacıyla, 2013 yılında EIRIS firması ile iş birliği yapılmış; değerlendirme süreçleri 2021 yılına kadar bu firma tarafından yürütülmüştür. Bu tarihten itibaren görev Refinitiv Information Limited firmasına devredilmiş ve değerlendirmeler emisyonlar, çevresel yenilikler, insan hakları, paydaş iletişimi gibi 10 ana tema çerçevesinde yapılmaya başlanmıştır (Refinitiv, 2021). Bir şirketin endekste yer alabilmesi için genel sürdürülebilirlik notunun 50’nin, ana başlık notunun 40’ın üzerinde olması ve 10 temadan en az 8’inde 50 puanı geçmesi gerekmektedir (Tutar, 2024).

Endeks ilk kez 2015 yılında yayımlanmış ve 15 şirketle faaliyet göstermeye başlamıştır. 2015’ten 2024’e kadar geçen sürede, hem endekste yer alan toplam şirket sayısı hem de banka sayısı artmıştır. Aşağıda yer alan Grafik 1’de, bu gelişimi yıllara göre gösterilmektedir. Bu artış, Türkiye’de sürdürülebilirlik konusundaki kurumsal farkındalığın ve raporlama kültürünün güçlendiğini ortaya koymaktadır.

Grafik 1. BIST Sürdürülebilirlik Endeksi Firma ve Banka Sayısı

2024 yılı itibarıyla endekste yer alan bankalar arasında Akbank, Albaraka Türk Katılım, Şekerbank, Garanti BBVA, Halkbank, İş Bankası, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, VakıfBank ve Yapı Kredi yer almaktadır. Bilindiği üzere, sürdürülebilirlik raporlaması belirli şartları sağlayan şirketler için zorunlu tutulurken, diğerleri için gönüllülük esasına dayalıdır. Ancak, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kapsamındaki bankalar hariç olmak üzere, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’na (BDDK) tabi tüm bankalar için sürdürülebilirlik raporu yayınlamak zorunlu hale getirilmiştir (KGK, 2023).

Öte yandan, 2022 yılında Borsa İstanbul tarafından BIST Sürdürülebilirlik 25 Endeksi oluşturulmuştur. Bu endeks, ESG performansı yüksek 25 şirketi kapsamakta ve sürdürülebilir yatırım

imkanlarını güçlendirmeyi hedeflemektedir (BIST, t.y.). Söz konusu endekste sektörler bazında yapılan dağılım incelendiğinde, bankacılık sektörünün %20,4 oranıyla en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir. Bu oran, bankaların sürdürülebilirlik alanında liderlik rolü üstlendiğini ve çevresel risk yönetimi ile ESG uyumunda öncü konumda bulunduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi ve özellikle bankacılık sektörünün bu endekste ağırlığı, Türkiye’de sürdürülebilirlik politikalarının yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bankaların bu alandaki stratejileri hem çevresel hem de ekonomik sürdürülebilirliğe katkı sunmakta olup, iş dünyasının dönüşümünde belirleyici bir aktör konumundadır.

2.4.Sürdürülebilirlik ve Bankacılık

Bir ülkedeki bankacılık sisteminin etkinliği, sürdürülebilir kalkınma sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Bankalar, fon arzı ile talebi arasında aracılık yaparak kredi sağlama, yatırım yönlendirme, ödeme kolaylığı sunma ve garantörlük gibi faaliyetlerle ekonomik sistemin işlerliğine katkı sunmaktadır. Bu aracılık fonksiyonları sayesinde piyasa hacmi büyümekte, milli gelir ve istihdam artmaktadır (Mishkin, 2007). Ayrıca toplanan fonlar, ekonomik kalkınmayı destekleyecek alanlara yönlendirilmekte ve kaynak tahsisi daha verimli hale gelmektedir.

Geleneksel bakış açısıyla bankacılık faaliyetlerinin sürdürülebilirlikle doğrudan ilişkili olmadığı düşünülebilir. Ancak bankacılık, ekonomik büyümenin önemli bir taşıyıcısı olduğundan, sunduğu finansal ürünler aracılığıyla çevresel ve toplumsal etkiler doğurmaktadır (Ecer, 2019). Bu bağlamda sürdürülebilir bankacılık, çevreye duyarlı ve topluma katkı sağlayan finansal yaklaşımları ifade etmektedir. Bankalar, sürdürülebilirlik ilkelerini benimseyerek hem çevresel ve sosyal faydalar sağlayabilir hem de uzun vadeli ekonomik performanslarını artırabilirler (Aras vd., 2018). Sürdürülebilir finansal ürünler sunmak, bankalar açısından hem kurumsal itibarın artması hem de yeni pazarlara erişim açısından önemlidir (Kaya, 2010). Bu bağlamda sürdürülebilirlik, sadece çevresel sorumluluğu değil, aynı zamanda tüm paydaşlarla iş birliğini esas alan bütüncül bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır.

Bankaların sürdürülebilirlik stratejileri; yeşil finansman, ESG kriterlerine uyum, sosyal etki yatırımları ve yeşil tahvil gibi araçlarla şekillenmektedir. Yenilenebilir enerji, sürdürülebilir tarım ve enerji verimliliği gibi alanlar, bankaların finansal kaynak sağladığı temel sürdürülebilirlik odaklı yatırım alanlarıdır (Bingül ve Türk, 2019). ESG kriterleri ise çevresel (iklim değişikliği, kaynak kullanımı), sosyal (çalışan hakları, toplumsal fayda) ve yönetim (şeffaflık, etik yönetim) boyutlarını kapsamaktadır. Bu kriterler, bankaların risk yönetimini güçlendirmekte ve yatırım kararlarının sürdürülebilirlik doğrultusunda şekillenmesini sağlamaktadır.

Sosyal etki yatırımları kapsamında bankalar; eğitim, sağlık, sosyal konut gibi alanlara kaynak aktararak toplumsal eşitsizliklerin azaltılmasına katkı sağlamaktadır (Özman, 2022). Bu yaklaşım, sürdürülebilirliğe katkı sağlamanın yanı sıra banka markasının itibarını da artırmakta ve çevre bilinci yüksek müşteriler nezdinde rekabet avantajı kazandırmaktadır (Ömürbek vd., 2017). Sürdürülebilir bankacılık, dört aşamalı bir gelişim süreciyle açıklanabilir: Savunucu aşamada bankalar sürdürülebilirliğe mesafelidir; önleyici aşamada risklerin farkındadır; saldırgan aşamada iş süreçlerine sürdürülebilirliği entegre eder; sürdürülebilir bankacılık aşamasında ise tüm faaliyetler sürdürülebilir ilkelere uygun yürütülür (Kaya, 2010).

Bankacılık sektörü, sürdürülebilir kalkınmaya aşağıdaki alanlarda katkı sağlar (Tarkhanova, 2018):

- Yeşil finansmanın desteklenmesi
- Sosyal kalkınma projeleri
- İklim değişikliği ile mücadele
- Ekonomik büyüme ve istihdam
- Sürdürülebilir tarım ve gıda güvenliği
- Etik ve şeffaf yönetim anlayışı

- Uzun vadeli değer yaratma
- Toplumsal dayanıklılığın güçlendirilmesi
- Yatırımcı güveninin artırılması

Sürdürülebilir bankalar, mevduatları değerlendirirken çevresel ve sosyal etkileri göz önünde bulundurmakta; yatırımlarını uzun vadeli sürdürülebilir projelere yönlendirmektedir (Chaurasia, 2014). Geleneksel bankacılık kâr maksimizasyonunu öncelikli hedef olarak benimserken, sürdürülebilir bankacılık kâr elde etmeyi çevresel ve toplumsal sorumlulukla birlikte ele almaktadır (Dharwal ve Agarwal, 2013).

Ancak sürdürülebilir bankacılığın önünde bazı engeller de bulunmaktadır. Bankaların kısa vadeli kâr odaklı yapıları, uzun vadeli getirili sürdürülebilir yatırımları cazip kılmayabilmektedir. Ayrıca sürdürülebilirlik kriterlerinin standartlaşmamış olması, hangi projelerin gerçekten sürdürülebilir olduğu konusunda belirsizlik yaratmaktadır. Yeşil yatırımların yüksek başlangıç maliyetleri ve riskli algılanması da bankaları bu alana yönelmekten alıkoymaktadır (Ullah vd., 2024).

Sonuç olarak bankalar, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesinde kritik bir role sahiptir. Çevresel ve sosyal fayda sağlayan projelere kaynak aktararak sadece ekonomik büyümeyi ve istihdamı desteklemekle kalmamakta, aynı zamanda toplumsal eşitsizliklerin azaltılması, çevresel risklerin yönetilmesi ve daha dirençli bir ekonomik yapı oluşturulmasına katkı sunmaktadır. Bu nedenle, sürdürülebilir bankacılık anlayışı hem günümüzün hem de geleceğin finansal sistemlerinde vazgeçilmez bir unsur haline gelmektedir.

2.5.Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri

Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yöntemleri, birden fazla ve çoğu zaman birbiriyle çelişen kriterin bulunduğu durumlarda, en uygun seçeneği belirlemeye yönelik sistematik karar verme araçlarıdır. Bu yöntemler, karar vericilere karmaşık problemler karşısında rasyonel, dengeli ve objektif kararlar alma imkânı sunar (Tepe, 2021).

ÇKKV yöntemlerinin temel bileşenleri; alternatifler, kriterler, ağırlıklandırma ve karar süreci şeklinde özetlenebilir. Alternatifler, karar verilecek seçenekleri; kriterler, bu seçeneklerin değerlendirileceği faktörleri; ağırlıklandırma, kriterlerin önem derecesini; karar süreci ise bu ağırlıklar üzerinden en uygun alternatifin matematiksel yöntemlerle seçilmesini ifade eder (Ayçin, 2019). Bu yöntemlerin ortaya çıkışında, karar alıcıların sınırlı bilgi işleme kapasitelerinin fark edilmesi ve karar süreçlerinin hızlandırılması ihtiyacı etkili olmuştur (Kocamustafaoğulları, 2007). Gerçek hayatta birçok karar, finansal, çevresel, sosyal ve teknik gibi birden fazla boyutu barındırdığından, ÇKKV yöntemleri karar verme sürecine bütüncül ve sistematik bir yaklaşım getirir. Ancak literatürde ÇKKV yöntemlerine yönelik bazı eleştiriler de mevcuttur. Aynı probleme farklı ÇKKV yöntemlerinin uygulanması farklı sonuçlara yol açabilir. Bu farklar genellikle ağırlıklandırma yöntemlerindeki çeşitlilik, kullanılan algoritmalar, hedeflerin tanımlanma biçimi ve karar modeline dahil edilen değişkenlerin farklılığından kaynaklanmaktadır (Zavadskas ve Turskis, 2010).

ÇKKV yöntemlerinin en önemli avantajları arasında karar sürecini nesnel hale getirmesi, insan hatasını azaltması, alternatifler arası adil bir karşılaştırma sağlaması ve çok sayıda paydaşın önceliklerinin dikkate alınabilmesi yer alır. Ayrıca, kaynakların verimli kullanımını kolaylaştırarak daha sürdürülebilir ve uygulanabilir kararlar alınmasını sağlar. Sağlık, eğitim, çevre, teknoloji ve ekonomi gibi birçok sektörde yaygın olarak kullanılan bu yöntemler, karar vericilere çeşitli senaryolar altında en uygun çözümü sunar (Ayçin, 2019).

2.5.1.ÇKKV Yöntem Türleri ve Uygulama Alanları

ÇKKV yöntemleri, farklı karar türlerine göre çeşitli kategorilere ayrılmakta ve her biri belirli bir karar problemi türüne daha uygun olmaktadır. Dalbudak ve Rençber (2022), bu yöntemleri **seçim**, **sınıflama** ve **sıralama** problemleri olmak üzere üç grupta sınıflandırmıştır:

- **Seçim Problemleri:** AHP, ANP, MAUT/UTA, MACBETH, PROMETHEE, ELECTRE I, TOPSIS

- **Sınıflama Problemleri:** AHP, ANP, MAUT/UTA, MACBETH, PROMETHEE, ELECTRE III, TOPSIS
- **Sıralama Problemleri:** AHPSoft, UTADIS, FlowSort, ELECTRE-Tri

Hangi yöntemin kullanılacağı; problemin yapısına, alternatif sayısına, kriter türlerine ve kriterler arası ilişkilere bağlıdır. Uygun yöntemin belirlenmesi, karar vericinin süreci doğru tanımlaması ve karar mekanizmasını iyi analiz etmesiyle mümkündür. ÇKKV yöntemlerinin uygulama alanları oldukça geniştir. İşletme yönetimi, çevre ve sürdürülebilirlik politikaları, sağlık hizmetleri, üretim planlaması, ulaşım ve altyapı projeleri, eğitim ve sosyal hizmetler gibi alanlarda etkin olarak kullanılmaktadır (Arslankaya ve Göraltay, 2019). Bu yöntemler, özellikle çok boyutlu ve belirsizlik içeren karar ortamlarında karar kalitesini artırarak süreçlerin daha etkili yönetilmesini sağlar. Sonuç olarak, ÇKKV yöntemleri, karar vericilerin karşılaştıkları alternatifler arasında en uygun olanı sistematik bir biçimde seçmelerini sağlayan güçlü araçlardır. Geniş uygulama alanı ve farklı problem türlerine uygun yöntem çeşitliliği sayesinde, günümüzde stratejik karar verme süreçlerinde yaygın biçimde tercih edilmektedir.

2.5.2.ÇKKV Yöntemlerinin Sürdürülebilirlik Raporlarının Değerlendirilmesinde Kullanımı

Sürdürülebilirlik, çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla şirketlerin uzun vadeli performanslarını doğrudan etkilemekte ve şekillendirmektedir. Bu kapsamda şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını ortaya koyan raporlar; yatırımcılar, düzenleyici otoriteler, tüketiciler ve diğer paydaşlar tarafından dikkatle analiz edilmektedir. Söz konusu raporlar çok sayıda kriter içermekte ve bu kriterler çoğu zaman birbirinden bağımsız değildir (Tutar, 2024). Bu nedenle, farklı kriterlerin etkisini bir arada dikkate alabilmek amacıyla ÇKKV yöntemleri önemli bir analiz aracı olarak öne çıkmaktadır.

ÇKKV yöntemleri, sürdürülebilirlik raporlarının kapsamlı, nesnel ve karşılaştırılabilir biçimde analiz edilmesine imkân tanımaktadır. Literatürde, ÇKKV yöntemlerinin sürdürülebilirlik raporlarının değerlendirilmesinde yaygın şekilde kullanıldığına dair birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar, farklı şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarının çeşitli kriterlere göre karşılaştırılmasını ve sıralanmasını sağlamaktadır.

ÇKKV yöntemleri, alternatiflerin belirli kriterler doğrultusunda değerlendirilmesiyle şirketlerin performanslarının daha sağlıklı biçimde analiz edilmesine olanak sunar. Bu bağlamda, literatürde yer alan çalışmalarda çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Aşağıdaki Tablo 1, sürdürülebilirlik raporlarının ÇKKV teknikleriyle değerlendirildiği seçilmiş akademik çalışmaları kronolojik olarak sunmaktadır:

Tablo 1. ÇKKV Yöntemleriyle Sürdürülebilirlik Performansı Değerlendirilen Seçilmiş Çalışmalar

Yazar/lar	Eser Adı	Kullanılan Yöntem
Öztel vd., 2012	Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçümü İçin Çok Kriterli Bir Çerçeve: Henkel Örneği *	ENTROPİ
Gazibey vd., 2014	Türkiye'de illerin sürdürülebilirlik boyutları açısından değerlendirilmesi	TOPSİS
Ömürbek vd., 2017	Bankaların sürdürülebilirlik performanslarının aras, moosra ve copras yöntemleri ile değerlendirilmesi	ARAS, MOORA ve COPRAS
Özçelik ve Öztürk, 2014	Bankaların Sürdürülebilirlik Performanslarının Değerlendirilmesi	GRA
Tanç ve Gümrah, 2015	Sürdürülebilirlik raporlaması ve çevresel performans: Borsa İstanbul'da bir uygulama	TOPSİS
Ersoy, 2018	Entropy tabanlı bütünleşik ÇKKV yaklaşımı ile kurumsal sürdürülebilirlik performans ölçümü	ENTROPİ
Bektaş, 2022	Türkiye'deki kamu sermayeli bankaların sürdürülebilirlik performanslarının hibrit çkkv model ile değerlendirilmesi: 2014-2021 dönemi Merce-Aras modeli örneği	MEREC-ARAS
Gök ve Yiğit, 2017	Türkiye'deki Büyükşehirlerin Sürdürülebilirlik Kriterleri Açısından İncelenmesi	TOPSİS
Yıldız, 2022	Sürdürülebilirlik performansının çok kriterli karar verme yöntemleri ile ölçümü	ENTROPİ
Çıtak ve Ünlü, 2024	BİST'te İşlem Gören Bankaların Sürdürülebilirlik Raporlarının ÇKKV Yöntemi ile Değerlendirilmesi	COBRA
Aras vd., 2016	Geleneksel bankacılık ve katılım bankacılığında kurumsal sürdürülebilirlik performansının TOPSİS yöntemiyle karşılaştırılması	TOPSİS
Ünal ve Yüksel, 2017	Finansal performans ve hisse senedi getirisi ilişkisi: BİST sürdürülebilirlik endeksindeki bankalar üzerine bir inceleme	PROMETHEE
Öztel vd., 2018	Entropi tabanlı TOPSİS yöntemi ile enerji sektöründe kurumsal sürdürülebilirlik performansının ölçümü: Akenerji örneği.	ENTROPİ ve TOPSİS
Ecer, 2019	Özel sermayeli bankaların kurumsal sürdürülebilirlik performanslarının değerlendirilmesine yönelik çok kriterli bir yaklaşım: Entropi-ARAS bütünleşik modeli	ENTROPİ ve ARAS
Özmen vd., 2020	Sürdürülebilirlik raporlaması: Sürdürülebilirlik endeksinde yer alan şirketler üzerine bir uygulama	TOPSİS
Eş ve Kamancı, 2020	Bankaların Sürdürülebilirlik Performanslarının EDAS Ve ARAS Yöntemleriyle Değerlendirilmesi	EDAS ve ARAS
Yarlıkaş ve Öztürk, 2021	Bankacılık Sektöründe Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Critic-Moora Önem Katsayısı Yaklaşımı İle Değerlendirilmesi	MOORA
Topal, 2021	Çok kriterli karar verme analizi ile elektrik üretim şirketlerinin finansal performans analizi: Entropi tabanlı Cocoso yöntemi	ENTROPİ/COCOSO
Besong vd., 2022	An empirical analysis of the impact of banking regulations on sustainable financial inclusion in the CEMAC region	TOPSİS
Bektaş, 2023	Özel Sermayeli Bir Mevduat Bankasının Sürdürülebilirlik Performansının Hibrit ÇKKV Modeliyle Değerlendirilmesi: 2009-2021 Dönemi Akbank Örneği	LOPCOW-COCOSO
Ok ve Göktaş, 2024	Kurumsal Sürdürülebilirlik Analizi için Bütüncül Bir Bakış Açısı: BİST Katılım Sürdürülebilirlik Endeksi Hizmet Sektörü Şirketleri Üzerine Bir Uygulama	MCDM
Çıplak ve Şahin, 2024	Bütünleşik CIRITIC-EDAS Yöntemi İle Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçülmesi	CIRITIC-EDAS
Noyan, 2023	Çevresel Sürdürülebilirlik Performansının Bütünleşik Analizi: Zorlu Enerji Örneği	CoCoSo
Kara ve Şeyranlıoğlu, 2023	ENTROPİ ve Gri İlişkisel Analiz (GİA) Yöntemleriyle BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksindeki Şirketlerin Likidite Düzeylerinin Karşılaştırılması.	ENTROPİ ve GRA
Korga ve Dirik, 2023	Geliştirilmiş entropi tabanlı TOPSİS yöntemiyle imalat sektöründe sürdürülebilirlik performansı ölçümü ve bir gösterge seti önerisi	TOPSİS

Bu çalışmalar, sürdürülebilirlik performanslarının ölçümünde ÇKKV yöntemlerinin uygulanabilirliğini ve etkinliğini ortaya koymaktadır. Ancak yöntem seçiminde çeşitlilik dikkat çekicidir. Bunun nedeni, her ÇKKV yönteminin belirli avantajlara ve sınırlamalara sahip olmasıdır. Örneğin; AHP hiyerarşik yapıların analizinde etkiliyken, TOPSİS ve VIKOR ideal çözüme yakınlığı esas alır. DEA ise verimlilik analizi için uygundur. Bu farklılıklar, araştırmacıların değerlendirme amacına ve veri yapısına göre en uygun yöntemi tercih etmesini gerektirmektedir. Sürdürülebilirlik performansının ölçümü ve değerlendirilmesine yönelik literatür incelendiğinde, çok kriterli karar

verme (ÇKKV) yöntemlerinin yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Özellikle TOPSIS, ENTROPİ, ARAS, MOORA, COPRAS ve hibrit modellerin (ENTROPİ-TOPSIS, MEREC-ARAS, CRITIC-MOORA gibi) sıklıkla tercih edildiği tespit edilmiştir. Son yıllarda, geleneksel yöntemlerin yanı sıra hibrit modellerin (ENTROPİ-ARAS, LOPCOW-COCOSO, CIRITIC-EDAS gibi) giderek daha fazla tercih edildiği dikkat çekmektedir. Ayrıca literatürdeki bir diğer önemli eğilimin sektörel farklılıkları dikkate alan çalışmaların çeşitliliği olduğu görülmektedir. Özetle, bu literatür taraması, sürdürülebilirlik performans değerlendirmesinde ÇKKV yöntemlerinin giderek çeşitlendiğini ve özellikle hibrit modellerin önem kazandığını ortaya koymaktadır. Gelecek çalışmalarda, yöntemsel çeşitliliğin yanı sıra dinamik veri setleri ve yapay zeka entegrasyonları gibi yenilikçi yaklaşımların da araştırılması önerilebilir. Sonuç olarak, sürdürülebilirlik raporlarının çok boyutlu yapısı, ÇKKV yöntemlerinin bu alanda güçlü analiz araçları olarak kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Literatürdeki örnekler, bu yöntemlerin hem akademik araştırmalar hem de kurumsal performans değerlendirmeleri açısından yaygın ve etkili biçimde kullanıldığını göstermektedir.

3.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın önceki bölümlerinde sürdürülebilirlik ve ÇKKV yöntemlerine ilişkin kuramsal çerçeve sunulmuştur. Bu bölümde ise, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde işlem gören Akbank, Garanti BBVA, İş Bankası, VakıfBank, Halkbank, Şekerbank ve Albaraka Türk bankalarının 2023 yılına ait sürdürülebilirlik raporları analiz edilerek, ENTROPİ, TOPSIS, VIKOR ve AHP yöntemleri kullanılarak bu bankaların ekonomik, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik performansları karşılaştırmalı olarak değerlendirilecektir. Ayrıca, bu bölümde araştırmanın amacı, önemi, kapsamı ve yöntemi de açıklanmaktadır.

Çalışmanın temel amacı, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan bankaların sürdürülebilirlik raporları aracılığıyla kurumsal sürdürülebilirlik performanslarını ÇKKV yöntemleriyle ölçmek ve bankalar arası karşılaştırmalar yaparak sıralamaya gitmektir. Bu kapsamda, bankaların ekonomik, çevresel ve sosyal performansları ayrı ayrı analiz edilerek genel sürdürülebilirlik düzeyleri ortaya konulacaktır.

Araştırmada bankacılık sektörünün örneklem olarak seçilmesinin temel nedeni, bu sektörün sürdürülebilir kalkınma açısından stratejik öneme sahip olmasıdır (Kaya, 2010; Ecer, 2019). Bankalar yalnızca kendi faaliyetlerinin çevresel ve sosyal etkilerini yönetmekle kalmamakta, aynı zamanda kredi ve yatırım süreçleri aracılığıyla farklı sektörleri de dolaylı olarak etkilemektedir (Şendurur ve Temelli, 2018). Bu yönüyle bankalar, sürdürülebilirlik dönüşümünde kritik bir aktör konumundadır.

Ayrıca bankalar, sürdürülebilirlik raporlamasında şeffaflık, veri erişilebilirliği ve uluslararası standartlara uyum bakımından öncü kuruluşlar arasında yer almakta; bu da ÇKKV yöntemlerinin uygulanabilirliğini kolaylaştırmaktadır (Ecer, 2019). Bu bağlamda yapılacak analiz, sadece kurumlara özgü değil, sektörel düzeyde de anlamlı çıkarımlar sunarak Türkiye finansal sisteminde sürdürülebilirlik uygulamalarının mevcut durumunu ortaya koyacak ve iyileştirme alanlarına dair öneriler geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

3.2.Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları

Bu araştırmanın kapsamı, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde işlem gören bankalarla sınırlıdır. Bu doğrultuda, 2023 yılına ait sürdürülebilirlik raporları yayımlanmış olan Akbank, Garanti BBVA, İş Bankası, VakıfBank, Halkbank, Şekerbank ve Albaraka Türk bankaları analiz kapsamına alınmıştır. 2024 yılı itibarıyla BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan bankalar arasında söz konusu yedi bankaya ek olarak Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ve Yapı ve Kredi Bankası da yer almaktadır. Ancak bu çalışmada yalnızca 2023 yılı raporları üzerinden değerlendirme yapılması ve veriye erişim olanakları doğrultusunda söz konusu iki banka kapsam dışı bırakılmıştır. Bilindiği üzere, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGGK) tarafından sürdürülebilirlik raporlaması belirli kriterleri sağlayan şirketler için zorunlu tutulmakta, diğer şirketler için ise gönüllülük esasına

dayanmaktadır. Ancak BDDK'ya tabi bankalar, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) bünyesindeki bankalar hariç olmak üzere, herhangi bir ek şart aranmaksızın sürdürülebilirlik raporu yayımlamakla yükümlüdür (KGK, 2023). Bu nedenle çalışma, 2023 yılına ait sürdürülebilirlik raporlarını yayımlamış, endekste yer alan bankalarla sınırlandırılmış ve yalnızca söz konusu yılın verileri esas alınarak gerçekleştirilmiştir.

3.3.Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan Akbank, Garanti BBVA, İş Bankası, VakıfBank, Halkbank, Şekerbank ve Albaraka Türk'ün kurumsal sürdürülebilirlik performanslarının değerlendirilmesi amacıyla ENTROPİ, AHP, TOPSIS ve VIKOR yöntemlerinden yararlanılmıştır. Çalışmada kullanılan ENTROPİ yöntemi, kriter ağırlıklarını objektif biçimde belirlemek amacıyla tercih edilmiştir. Bu yöntem, her kriterin bilgi değeri üzerinden ağırlığını hesaplayarak analize tarafsız bir temel kazandırmaktadır. AHP yöntemi, uzman görüşlerine dayalı olarak kriterlerin göreceli önem düzeylerini belirlemek ve firmaları bu doğrultuda sıralamak için kullanılmıştır. TOPSIS yöntemi, her alternatifin ideal ve anti-ideal çözüme uzaklığını ölçerek sıralama yapmayı sağlamaktadır. VIKOR yöntemi ise farklı kriterler arasında uzlaşma sağlayarak en uygun seçeneği belirlemeye yönelik bir çözüm sunmaktadır.

Bu dört yöntemin birlikte kullanılmasının temel nedeni, birbirini tamamlayan yapısal özelliklere sahip olmalarıdır. ENTROPİ, objektif veri ağırlıklandırması sağlarken; AHP, uzman görüşlerini sisteme dahil etme imkânı sunar. TOPSIS, kararları kolay anlaşılır hale getirirken; VIKOR, çelişkili kriterler arasında denge kurarak daha kapsamlı analizler yapılmasına olanak tanır (Demir vd., 2021). Bu yöntemlerin birlikte kullanılması, daha dengeli, güvenilir ve karşılaştırılabilir bir analiz imkânı sunmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler, ikincil veri toplama tekniği ile elde edilmiştir. Bu kapsamda, bankaların 2023 yılına ait sürdürülebilirlik raporları, ilgili kurumların resmi internet sitelerinden temin edilmiştir. Söz konusu raporlarda yer alan içerik, önceden yayımlanmış ve kamuya açık belgelerden oluşmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2014).

Kurumsal sürdürülebilirlik performansının ölçümünde ekonomik, sosyal ve çevresel kriterler esas alınmıştır. Bu kriterlerin belirlenmesinde, uluslararası geçerliliğe sahip olan GRI G4 (Global Reporting Initiative) sürdürülebilirlik standartlarından yararlanılmıştır. GRI G4 standartları, sürdürülebilirlik raporlamasında açık ve sistematik bir yapı sunmakta; işletmelerin paydaşlara yönelik etkilerini ölçmelerine ve uluslararası karşılaştırmalar yapılmasına olanak sağlamaktadır (Tutar, 2024; Duran, 2018). Bu yönüyle GRI G4, sürdürülebilirlik performanslarının nesnel ve küresel bağlamda geçerli şekilde değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır.

Bankaların 2023 yılına ait sürdürülebilirlik raporları, oluşturulan göstergeler doğrultusunda içerik analizi ile incelenmiştir. Göstergelerle ilgili raporda nicel veri yer alıyorsa, bu değer doğrudan performans skoruna dahil edilmiştir. Eğer yalnızca nitel bir ifade varsa, ilgili göstergede açıklama yapılmışsa 1, yapılmamışsa 0 puanı verilmiştir. Örneğin, sosyal göstergelerden biri olan "*Çalışan Ödül Sistemleri Hakkında Bilgi*" raporda yer alıyorsa 1, yer almıyorsa 0 puan verilmiştir. Diğer yandan "*Kadın Çalışan Oranı*" gibi doğrudan sayısal veri içeren göstergeler, raporda belirtilen oranlar (örneğin %44) üzerinden analizde kullanılmıştır. Bu yaklaşım sayesinde hem sayısal hem de sözel veriler yapısal bir biçimde analiz sürecine entegre edilmiş, böylece her bankanın sürdürülebilirlik performansı bütüncül olarak değerlendirilebilmiştir.

3.4.Araştırmanın Bulguları

Bu çalışmada, bankaların sürdürülebilirlik raporlarından elde edilen verilerin karşılaştırılmasında ÇKKV yöntemlerinden yararlanılmıştır. ÇKKV yöntemleri, karar süreçlerini belirli kriterlere göre modelleyerek birden fazla alternatif arasından en uygun olanı seçmeyi amaçlayan sistematik yaklaşımlardır (Kocamustafaoğulları, 2007). Uygulama aşamasında ENTROPİ, AHP, TOPSIS ve VIKOR yöntemleri tercih edilmiştir. ENTROPİ, kriter ağırlıklarının objektif biçimde belirlenmesinde; diğer üç yöntem ise bankaların sürdürülebilirlik performanslarını değerlendirme, sıralama ve karşılaştırmada kullanılmıştır. Analize geçmeden önce, çalışmanın karar problemi, kriterleri ve

alternatifleri belirlenmiştir. Problem, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'ndeki bankaların sürdürülebilirlik performanslarının karşılaştırılmasıdır. Kriterler, sürdürülebilirliğin üç temel boyutu olan ekonomik, çevresel ve sosyal performanslardan oluşmakta; alternatifleri ise endekste yer alan bankalar oluşturmaktadır.

3.4.1.ENTROPİ ile Kriter Ağırlıklarının Belirlenmesi

Entropi yönteminin uygulamasında, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan bankaların 2023 yılına ait sürdürülebilirlik raporları esas alınmıştır. Bankaların sürdürülebilirlik raporları ekonomik, sosyal ve çevresel üç boyutta incelenmiştir. Her banka bir alternatif olarak ele alınmış; bu alternatifler için Entropi yöntemi, söz konusu kriterlerin ağırlıklarını objektif şekilde belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Bu doğrultuda Entropi Yöntemi sonucunda elde edilen ağırlık matrisi aşağıdaki Tablo 2 de gösterilmiştir.

Tablo 2. Kriter Ağırlıklarının Hesaplanması (wj) (ENTROPİ)

	Ekonomik	Çevresel	Sosyal
wj	0,316139583	0,335500655	0,348359762

Entropi yöntemiyle yapılan analizde, ekonomik performansın ağırlığı %32, çevresel performans %34 ve sosyal performans %35 olarak hesaplanmıştır. Sosyal ve çevresel kriterler, ekonomik kritere kıyasla biraz daha fazla öneme sahiptir. Bu durum, sürdürülebilirlik değerlendirmelerinde sosyal ve çevresel faktörlerin daha belirleyici olduğunu ve karar verme sürecinde öncelikli olarak ele alınmaları gerektiğini göstermektedir.

3.4.2.TOPSIS, VIKOR ve AHP ile Raporların Karşılaştırılması

Entropi yöntemiyle elde edilen ağırlıklar kullanılarak uygulanan TOPSİS, Vikor ve AHP yöntemlerinden elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlar neticesinde bankaların sıralamaları aşağıdaki tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. TOPSİS, VIKOR ve AHP Sonuçları Tablosu

	TOPSIS		VIKOR		AHP	
	Pİ	RANK	Q	RANK	R	RANK
Akbank	0,691401	1	0,658927	4	0,209973036	1
Garanti Bankası	0,405098	4	0,346274	2	0,136283396	3
İş Bankası	0,422995	3	0,79216	7	0,144666431	2
Vakıflar Bankası	0,352221	6	0,789568	6	0,112190755	5
Yapı Kredi Bankası	0,578471	2	0,012782	1	0,107132203	6
Halk Bankası	0,296972	7	0,625789	3	0,095317848	7
Şekerbank	0,172565	8	0,947691	8	0,066556256	8
Albaraka Türk	0,37211	5	0,675778	5	0,127880077	4

Yukarıdaki tabloda, TOPSIS, VIKOR ve AHP yöntemleriyle bankaların sürdürülebilirlik performansları değerlendirilmiş ve sıralamaları gösterilmiştir. Her yöntem farklı bir bakış açısı sunduğu için analizler, bankaların çeşitli kriterler açısından güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada, Türk bankacılık sektöründeki sekiz bankanın performansı, ÇKKV yöntemlerinden TOPSIS, VIKOR ve AHP kullanılarak değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, her bir yöntemin farklı perspektifler sunduğunu ve bankaların sıralamasında çeşitli farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. TOPSIS yöntemine göre Akbank, 0,691 Pİ değeri ile birinci sırada yer alırken, onu 0,578 ile Yapı Kredi Bankası ve 0,423 ile İş Bankası izlemektedir. Şekerbank ise 0,173 Pİ değeri ile sonuncu olmuştur. Bu sonuçlar, Akbank'ın ideal çözüme en yakın, Şekerbank'ın ise en uzak banka olduğunu göstermektedir.

VIKOR yönteminin Q (uzlaşma indeksi) ve R (maksimum grup faydası) değerleri, farklı sıralamalar üretmiştir. Q değerine göre Yapı Kredi Bankası (0,013) birinci sırada gelirken, Şekerbank (0,948) sonuncu olmuştur. Ancak R değerine göre Akbank (0,210) tekrar birinci sırada yer almıştır. Bu tutarsızlık, VIKOR'un uzlaşma ve maksimum fayda kriterlerinin farklı ağırlıklar taşımasından kaynaklanmaktadır. Örneğin, Garanti Bankası Q değerinde ikinci sırada yer alırken, R değerinde üçüncü sırada kalmıştır. Bu durum, bankanın bazı kriterlerde dengeli bir performans sergilediğini, ancak diğerlerinde daha zayıf olduğunu düşündürmektedir.

AHP yöntemi ise kriter ağırlıklarını ve ikili karşılaştırmaları temel alarak bir öncelik sıralaması oluşturmuştur. Buna göre, Akbank (0,210) yine birinci sırada yer alırken, İş Bankası (0,145) ve Garanti Bankası (0,136) üst sıralarda kendine yer bulmuştur. Şekerbank (0,067) ise AHP'de de sonuncu olarak sektördeki en düşük performans gösteren banka olarak belirlenmiştir. TOPSIS ve AHP sonuçlarının benzerlik göstermesi, bu yöntemlerin tutarlı bir şekilde en iyi ve en zayıf bankaları tespit ettiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma, farklı ÇKKV yöntemlerinin banka performans değerlendirmesinde nasıl çeşitli sonuçlar üretebileceğini göstermektedir. Akbank, tüm yöntemlerde üst sıralarda yer alarak genel anlamda en başarılı banka olarak öne çıkarken, Şekerbank ise tutarlı bir şekilde en zayıf performans gösteren banka olarak belirlenmiştir. Yapı Kredi Bankası'nın VIKOR-Q'da birinci sırada çıkması, uzlaşma odaklı değerlendirmelerde farklı sonuçların ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Bu bulgular, karar vericilerin birden fazla yöntemi birlikte kullanarak daha kapsamlı bir analiz yapmalarının önemini vurgulamaktadır.

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Sürdürülebilirlik, günümüzde bireylerden şirketlere ve devletlere kadar tüm aktörleri ilgilendiren küresel bir gereklilik haline gelmiştir. Bu çalışmada, özellikle bankacılık sektöründe sürdürülebilirlik performansının ÇKKV yöntemleriyle değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bankalar, yalnızca finansal aracılık faaliyetleriyle değil, aynı zamanda çevresel ve sosyal etkileriyle de sürdürülebilir kalkınmada önemli roller üstlenmektedir. Çalışmanın temel amacı, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan bankaların 2023 yılına ait sürdürülebilirlik raporlarını inceleyerek, kurumsal sürdürülebilirlik performanslarını ENTROPİ, TOPSIS, VIKOR ve AHP yöntemleriyle karşılaştırmalı olarak değerlendirmektir. Raporlar, ekonomik, çevresel ve sosyal kriterlere göre analiz edilmiş ve GRI G4 standartları doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Entropi yöntemiyle elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde ise sosyal boyutun liderliği, toplumsal refah ve sosyal sorumluluğun sürdürülebilirlik politikalarında önceliklendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Çevresel boyutun ikinci sırada yer alması, çevreye duyarlı uygulamaların artan önemine işaret etmektedir. Ekonomik boyutun göreceli olarak daha düşük ağırlıklandırılması, ekonomik büyümenin sürdürülebilirlik için gerekli bir bileşen olmakla birlikte, çevresel ve sosyal faktörler kadar etkili olmadığı söylenebilir. Ancak en genel değerlendirme olarak söz konusu ağırlıklandırmalar, sürdürülebilir kalkınmanın çok boyutlu yapısını ve bu boyutların birbirini tamamlayan rollerini net bir şekilde ortaya koyduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu doğrultuda şirketler, sürdürülebilirlik performanslarını artırmak için sosyal ve çevresel politikaları ekonomik sürdürülebilirlik ile dengelemelidir.

TOPSIS, VIKOR ve AHP yöntemleri kullanılarak bankaların sürdürülebilirlik performansları analiz edilmiş ve sıralamaları belirlenmiştir. Her yöntem, sürdürülebilirliği farklı bakış açılarıyla ele aldığından, bankaların güçlü ve zayıf yönleri detaylı biçimde ortaya konmuştur. TOPSIS yöntemi, bankaları ideal çözüme yakınlık temelinde sıralamış; Akbank (0,691) en yüksek puanı alarak ilk sırada yer almıştır. Ardından Yapı Kredi (0,578) ve İş Bankası (0,423) gelmiştir. Şekerbank (0,173) ise en düşük performansı sergilemiştir. Bu sonuçlar, büyük ölçekli bankaların sürdürülebilirlik kriterlerine daha yakın durduğunu göstermektedir. VIKOR yöntemi, uzlaşmaya dayalı değerlendirme yaparak Yapı Kredi'yi (Q=0,0128) ilk sıraya yerleştirmiştir. Garanti Bankası ve Halk Bankası ise sırasıyla ikinci ve üçüncü sırada yer almıştır. Şekerbank, bu yöntemde de son sıradadır. VIKOR sonuçları, Yapı Kredi'nin sürdürülebilirlik kriterleri arasında denge kurabildiğini göstermektedir. AHP yöntemi

sonuçlarına göre ise Akbank ($R=0,210$) yine ilk sırada yer almış, onu İş Bankası ($R=0,145$) ve Garanti Bankası ($R=0,136$) takip etmiştir. Şekerbank ($R=0,067$) burada da en düşük performansa sahiptir.

Genel analizde Akbank, tüm yöntemlerde üst sıralarda yer alarak sürdürülebilirlikte lider bir konumda olduğunu göstermiştir. Yapı Kredi, özellikle denge arayan VIKOR yönteminde öne çıkarken; Şekerbank tüm yöntemlerde düşük puanlar almış ve sürdürülebilirlik stratejilerinde gelişime açık bir profil çizmiştir. Halk Bankası, TOPSIS ve VIKOR yöntemlerinde geride kalmış ancak AHP yönteminde görece daha iyi performans sergilemiştir.

Bu bulgular, ölçek etkisinin sürdürülebilirlik stratejilerinde önemli olduğunu ve görece piyasa değeri daha büyük olan bankaların bu alanda daha başarılı performanslar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, Şekerbank ve Halk Bankası sürdürülebilirlik stratejilerini gözden geçirerek özellikle çevresel ve sosyal yatırımlara öncelik vermelidir. Öte yandan Akbank ve Yapı Kredi, mevcut başarılarını sürdürmek için inovatif sürdürülebilirlik projelerine odaklanmalı; şeffaf raporlama, BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne uyum ve uluslararası ESG standartlarına entegrasyon yoluyla rekabet avantajlarını artırmalıdır. Bu değerlendirme, bankaların sürdürülebilirlik politikalarını şekillendirmeleri açısından yol gösterici niteliktedir.

Entropi yöntemiyle belirlenen ağırlıklara göre, sosyal (%35) ve çevresel (%34) kriterlerin ekonomik performanstan (%32) daha yüksek ağırlık aldığı görülmüştür. Bu bulgu, sosyal ve çevresel boyutların bankaların sürdürülebilirlik stratejilerinde öncelikli hale geldiğini göstermektedir. ÇKKV yöntemleriyle yapılan analizde Akbank ve Yapı Kredi Bankası, sürdürülebilirlik performansında üst sıralarda yer almış; Şekerbank ve Halk Bankası ise düşük performans göstermiştir. Özellikle VIKOR yöntemine göre Yapı Kredi dengeli bir sürdürülebilirlik stratejisi sergilerken, Akbank hem TOPSIS hem de AHP yöntemlerinde lider konumdadır. Bu durum, büyük ölçekli bankaların sürdürülebilirlik yatırımlarına daha fazla kaynak ayırabildiğini göstermektedir.

Elde edilen bulgular, bankaların sürdürülebilirlik stratejilerini geliştirirken sosyal eşitlik, çevresel sorumluluk ve ekonomik istikrar arasında denge kurmaları gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle düşük performans sergileyen bankaların, çevresel ve sosyal yatırımlarını artırarak toplumsal katkılarını güçlendirmeleri önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra entegre raporlama sistemlerinin benimsenmesi, performansın daha şeffaf bir şekilde izlenmesine katkı sağlayacaktır.

Çalışma, hem teorik hem de uygulamalı düzeyde katkı sağlamaktadır. Entropi ve ÇKKV yöntemlerinin bir arada kullanılması, sürdürülebilirlik analizlerinde bütüncül bir yaklaşım sunmakta ve karar alıcılara yol gösterici bilgiler üretmektedir. Ayrıca, çalışmanın yöntemsel çerçevesi farklı sektörlerde yapılacak sürdürülebilirlik performansı analizlerine de uyarlanabilir niteliktedir. Gelecek çalışmalarda farklı sektörlerdeki şirketler analiz edilerek sektörel karşılaştırmalar yapılabilir. Ayrıca, makroekonomik göstergelerin ve uluslararası sürdürülebilirlik standartlarının (örneğin BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve ESG kriterleri) dahil edilmesiyle daha kapsamlı değerlendirmeler yapılabilir. Bu sayede, bankacılık sektörünün küresel sürdürülebilirlik hedeflerine katkısı daha net bir biçimde ortaya konabilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Ç. (2013). Sürdürülebilirlik Performansının Değerlendirilmesine Yönelik Ölçek Önerisi ve Türkiye'deki İşletmelerde Uygulaması. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Doktora Tezi.
- Aras, G., Tezcan, N., ve Furtuna, Ö. K. (2018). Çok boyutlu kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımı ile Türk bankacılık sektörünün değerlemesi: Kamu-Özel banka farklılaşması. *Ege Akademik Bakış*, 18(1), 47-61.
- Aras, G., Tezcan, N., ve Kutlu Furtuna, Ö. (2016). Geleneksel bankacılık ve katılım bankacılığında kurumsal sürdürülebilirlik performansının TOPSİS yöntemiyle karşılaştırılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 27(81), 58-81.
- Arsllankaya, D., ve Göraltay, K. (2019). Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinde Güncel Yaklaşımlar.
- Ayçin, E. (2019). Çok kriterli karar verme: Bilgisayar uygulamalı çözümler. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 386.
- Bektaş, S. (2022). Türkiye'deki Kamu Sermayeli Bankaların Sürdürülebilirlik Performanslarının Hibrit Çkkv Model İle Değerlendirilmesi: 2014-2021 Dönemi MEREC-ARAS Modeli Örneği. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(4), 426-442.
- Bektaş, S. (2023). Özel Sermayeli Bir Mevduat Bankasının Sürdürülebilirlik Performansının Hibrit ÇKKV Modeliyle Değerlendirilmesi: 2009-2021 Dönemi Akbank Örneği. *İzmir İktisat Dergisi*, 38(4), 884-907.
- Besong, S. E., Okanda, T. L., ve Ndip, S. A. (2022). An empirical analysis of the impact of banking regulations on sustainable financial inclusion in the CEMAC region. *Economic Systems*, 46(1), 100935.
- BIST (2014), Şirketler için Sürdürülebilirlik Rehberi, <https://www.borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/surdurulebilirlik-rehberi.pdf>
- Bingül, B. A., ve Türk, A. (2019). Türkiye'de Yeşil Bankacılık. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*.
- Brundtland, G. H. (1987). Our Common Future, Oxford, UK: Oxford University Press, <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>.
- Chaurasia, A. K. (2014). Green banking practices in Indian banks. *The Journal of Management and Social Science*, 1(1), 41-54.
- Çıplak, T., ve Şahin, S. (2024). Bütünleşik CIRITIC-EDAS Yöntemi İle Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Ölçülmesi1. Bütünleşik Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri, 75.
- Çıtak, Ö., ve Ünlü, U. (2024). BİST'te İşlem Gören Bankaların Sürdürülebilirlik Raporlarının ÇKKV Yöntemi ile Değerlendirilmesi. *Alanya Akademik Bakış*, 8(3), 840-857.
- Dalbudak, E., ve Rençber, Ö. F. (2022). Çok kriterli karar verme yöntemleri üzerine literatür incelemesi. *Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-17.
- Dharwal, M., ve Agarwal, A. (2013). Green banking: An innovative initiative for sustainable development. *ACCMAN Institute of Management Article*, 2(3), 1-7.
- Duran, B. (2018). Sürdürülebilirlik kavramının önemi, karşılaşılan sorunlar ve şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarının incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Ecer, F. (2019). Özel sermayeli bankaların kurumsal sürdürülebilirlik performanslarının değerlendirilmesine yönelik çok kriterli bir yaklaşım: Entropi-ARAS bütünleşik modeli. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2), 365-390.
- Ersoy, N. (2018). Entropy tabanlı bütünleşik ÇKKV yaklaşımı ile kurumsal sürdürülebilirlik performans ölçümü. *Ege Academic Review*, 18(3), 367-385.

- Gazibey, Y., Keser, A., ve Gokmen, Y. (2014). The evaluation of the cities in Turkey according to the dimensions of sustainability. *Ankara University Social Sciences Journal*, 69(3), 511-544.
- Gök, M., ve Yiğit, S. (2017). Türkiye'deki Büyükşehirlerin Sürdürülebilirlik Kriterleri Açısından İncelenmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30), 253-273.
- Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2014). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 271.
- Kara, M. A., ve Şeyranlıoğlu, O. (2023). ENTROPİ ve Gri İlişkisel Analiz (GİA) Yöntemleriyle BİST Sürdürülebilirlik 25 Endeksindeki Şirketlerin Likidite Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 647-667.
- Karcioğlu, R., ve Öztürk, S. (2021). *Sürdürülebilirlik muhasebesi ve raporlaması*. Gazi Kitabevi.
- Kaya, E. Ö. (2010). Sürdürülebilir kalkınma sürecinde bankaların rolü ve Türkiye'de sürdürülebilir bankacılık uygulamaları. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 75-94.
- KGK, (2023). "Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları (TSRS) Uygulama Kapsamına İlişkin Kurul Kararı" Kapsamında Sürdürülebilirlik Raporlamasına Tabi Olacak İşletmelerin Belirlenmesi, 05.01.2024 tarihli, 2024-5 sayılı Duyuru, https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/sustainability/Duyuru_Surdurulebilirlik.pdf.
- Kocamustafaoğulları, E. (2007). Çok amaçlı karar verme. The George Washington University, Powerpoint Sunumu, 6, 29-52.
- Korga, S., ve Dirik, C. (2023). Geliştirilmiş entropi tabanlı TOPSİS yöntemiyle imalat sektöründe sürdürülebilirlik performansı ölçümü ve bir gösterge seti önerisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 561-577.
- Mcateer, P. (2019). Sustainability Is the New Advantage: Leadership, Change, and the Future of Business, Anthem Press.
- Mishkin, F. S. (2007). *Para, Bankacılık ve Finansal Piyasalar İktisadi*. 3D YAYINEVİ.
- Noyan, E. (2023). Çevresel Sürdürülebilirlik Performansının Bütünleşik Analizi: Zorlu Enerji Örneği. In *Finansal Piyasaların Evrimi-II* (pp. 95-104). Özgür Yayın Dağıtım Ltd. Şti..
- Ok, Ş., ve Göktaş, F. (2024). Kurumsal Sürdürülebilirlik Analizi için Bütüncül Bir Bakış Açısı: BIST Katılım Sürdürülebilirlik Endeksi Hizmet Sektörü Şirketleri Üzerine Bir Uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 1067-1080.
- Öktem, B. (2018). *Sürdürülebilirlik Raporlaması*, İstanbul, Türkmen Kitabevi.
- Ömürbek, V., Aksoy, E., ve Akçakanat, Ö. (2017). Bankaların sürdürülebilirlik performanslarının aras, moosra ve copras yöntemleri ile değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(19), 14-32.
- Özçelik, F., ve Öztürk, B. A. (2014). Türkiye'de Bankaların Sürdürülebilirlik Performanslarının Gri İlişkisel Analiz Yöntemiyle Değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (63), 189-210.
- Özdemir, Z., ve Pamukçu, F. (2016). Kurumsal sürdürülebilir raporlama sisteminin borsa İstanbul sürdürülebilirlik endeksi kapsamındaki işletmelerde analizi. *Mali Çözüm Dergisi*, 26, 13-35.
- Özmen, A., Karakoç, M., ve Yeşiladağ, E. (2020). Sürdürülebilirlik raporlaması: Sürdürülebilirlik endeksinde yer alan şirketler üzerine bir uygulama. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (63), 153-174.
- Öztel, A., Aydın, B., ve Köse, M. S. (2018). Entropi tabanlı TOPSİS yöntemi ile enerji sektöründe kurumsal sürdürülebilirlik performansının ölçümü: Akenerji örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(24), 1-24.
- Öztel, A., Köse, M. S., ve Aytekin, İ. (2012). Kurumsal sürdürülebilirlik performansının ölçümü için çok kriterli bir çerçeve: Henkel örneği. *Journal of History Culture and Art Research*, 1(4), 32-44.
- Ranganathan, J. (1998). Sustainability Rulers: Measuring Corporate Environmental ve Social Performance. *World Resources Institute: Sustainability Enterprise Initiative*, pp. 1-12.

- Ranjbari, M., Esfandabadi, Z. S., Zanetti, M. C., Scagnelli, S. D., Siebers, P. O., Aghbashlo, M., ... ve Tabatabaei, M. (2021). Three pillars of sustainability in the wake of COVID-19: A systematic review and future research agenda for sustainable development. *Journal of Cleaner Production*, 297.
- Refinitiv, (2021). Environmental, Social and Governance (ESG) Scores from Refinitiv, <https://www.refinitiv.com/content/dam/marketing/ens/documents/methodology/refinitiv-esg-scores-methodology.pdf>.
- Saban, M., Küçüker, H., Küçüker, M. (2017). "Kurumsal sürdürülebilirlik ile ilgili raporlama çerçeveleri ve sürdürülebilirlik raporlamasında muhasebenin rolü", *İşletme Bilimi Dergisi*, 5(1), 101-115.
- Schoenmaker, D., Schramade, W. (2020). Corporate finance and sustainability: A teaching note, An accompanying Teaching Note on Asset Pricing and Sustainability.
- Signitzer, B. ve Prexl, A. (2007). "Corporate sustainability communications: Aspects of theory and professionalization", *Journal of Public Relations Research*, 20(1), 1-19.
- Şendurur, U., ve Temelli, F. (2018). Türkiye'de Faaliyet Gösteren Geleneksel Bankalar ve Katılım Bankalarının Sürdürülebilirlik Açısından Karşılaştırılması. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(2), 330-346.
- Tanç, A., ve Gümrah, A. (2015). Sürdürülebilirlik raporlaması ve çevresel performans: Borsa İstanbul'da bir uygulama.
- Tarkhanova, E. A. (2018). Innovations and sustainability in the financial and banking sectors. *Terra Economicus*, 16(2), 75-82.
- Tepe, S. (2021). Örnek Uygulamalarla Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri. Akademisyen Yayınevi.
- Topal, A. (2021). Çok kriterli karar verme analizi ile elektrik üretim şirketlerinin finansal performans analizi: Entropi tabanlı Cocosu yöntemi. *Business ve Management Studies: An International Journal*, 9(2), 532-546.
- Tufan, M. Z., Özel, C. (2018). Sürdürülebilirlik Kavramı ve Yapı Malzemeleri İçin Sürdürülebilirlik Kriterleri, *Uluslararası Sürdürülebilir Mühendislik ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 6-13.
- Tutar, S. (2024). Kurumsal Sürdürülebilirlik Ve Raporlama-Modeller, İlkeler, Stratejiler ve Standartlar, EfeAkademi Yayınları, İstanbul.
- Tutar, S., ve Keskin, D. A. (2024). Sürdürülebilirlik ve Kurumsal Raporlama: Tarihsel ve Kavramsal Yaklaşım. *İşletme Akademisi Dergisi*, 5(4), 312-336.
- Ullah, S., Ullah, H., ve Kakakhel, S. J. (2024). Exploring Motivation and Barriers to Green Banking Practices in Khyber Pakhtunkhwa. *Journal of Managerial Sciences*, 18(1), 01-34.
- Uluslan, H. (2009). Çevresel Raporlama Rehberleri ve İşletme Çevresel Raporlarında Açıklanması Gereken Bilgiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 14, No. 2, s. 181-206.
- Ünal, S., ve Yüksel, R. (2017). Finansal performans ve hisse senedi getirisi ilişkisi: BİST sürdürülebilirlik endeksindeki bankalar üzerine bir inceleme. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(13), 264-270.
- Yarlıkaş, S., ve Öztürk, C. (2021). Bankacılık Sektöründe Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansının Critic-Moora Önem Katsayısı Yaklaşımı İle Değerlendirilmesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 8(77), 3124-3136.
- Yıldız, S. (2022). Sürdürülebilirlik performansının çok kriterli karar verme yöntemleri ile ölçümü (Master's thesis, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Zavadskas, E. K. ve Turskis, Z. (2010). A new additive ratio assessment (ARAS) method in multicriteria decision-making. *Technological and economic development of economy*, 16(2), 159-172.